

Konkurences padome

Brīvības iela 55, Rīga, LV-1010, tālr. 67282865, fakss 67242141, e-pasts konkurence@kp.gov.lv, www.kp.gov.lv

L Ē M U M S

Rīgā

Nr.16

(Prot.Nr. 24, 2.§)

2016.gada 30.maijā

Ar kļūdas labojumu (2016.gada 17.jūnijā, lēmums Nr. 19, prot. Nr. 28, 5.§)

Par paziņoto vienošanos

Lieta Nr.KL\5-3\16\5

Par SIA "Proks" ziņojumiem par franšīzes līgumiem

- 1 Konkurences padome (turpmāk – KP) 20.11.2015. saņēma deviņus ziņojumus, 21.12.2015. un 11.02.2016. papildinājumus pie 20.11.2015. ziņojumiem par tirgus dalībnieku vienošanos, kuros paredzēts, ka SIA "Proks" (turpmāk – Proks) noslēgs franšīzes līgumus ar:
 - 1) SIA "Linda-1" (turpmāk – Linda-1),
 - 2) SIA servis-komercfirma "Kvarcs" (turpmāk – Kvarcs),
 - 3) SIA "INK-99" (turpmāk – INK-99),
 - 4) SIA "Alete" (turpmāk – Alete),
 - 5) SIA "Falkors" (turpmāk – Falkors),
 - 6) Aulejas pagasta z/s "Jaunzemji" (turpmāk – Jaunzemji),
 - 7) SIA "AK Optimus" (turpmāk – Optimus),
 - 8) SIA "Elektrons & K" (turpmāk – Elektrons),
 - 9) SIA "TCA" (turpmāk – TCA)(turpmāk – Ziņojumi).
- 2 Iepazīstoties ar Ziņojumiem, to papildinājumiem un tiem pievienoto informāciju, KP konstatēja, ka Ziņojumi atbilst Ministru kabineta 29.09.2008. noteikumu Nr.799 "Kārtība, kādā iesniedz un izskata ziņojumu par tirgus dalībnieku vienošanos" (turpmāk – Noteikumi Nr.799) prasībām. Atbilstoši Noteikumu Nr.799 6.punktam Ziņojumu saņemšanas diena KP ir 11.02.2016.

Izvērtējot Ziņojumos ietvertu un papildus iegūto informāciju, KP

konstatēja:

1. Vienošanās dalībnieki

- 3 Proks ir Latvijas Republikas Komercreģistrā reģistrēta sabiedrība ar ierobežotu atbildību ar vienoto reģ. Nr.40003053457, tās juridiskā adrese ir G.Astras iela 8B, Rīga. Proks darbības

- veidi atbilstoši Ziņojumos sniegtajai informācijai ir elektronisko mājsaimniecības ierīču vairumtirdzniecība. No 2015.gada jūnija Proks ir arī interneta veikala tehnoland.lv operators.
- 4 Linda-1 ir Latvijas Republikas Komercreģistrā reģistrēta sabiedrība ar ierobežotu atbildību ar vienoto reģ. Nr.40003167227, tās juridiskā adrese ir Sabiles iela 2, Kandava.
- 5 Kvarcs ir Latvijas Republikas Komercreģistrā reģistrēta sabiedrība ar ierobežotu atbildību ar vienoto reģ. Nr.47103000341, tās juridiskā adrese ir Rīgas iela 11A, Madona.
- 6 INK-99 ir Latvijas Republikas Komercreģistrā reģistrēta sabiedrība ar ierobežotu atbildību ar vienoto reģ. Nr. 48503006387, tās juridiskā adrese ir Lielā iela 21-4, Saldus.
- 7 Alete ir Latvijas Republikas Komercreģistrā reģistrēta sabiedrība ar ierobežotu atbildību ar vienoto reģ. Nr.40003128605, tās juridiskā adrese ir Lielais prospekts 44A, Ventspils.
- 8 Falkors ir Latvijas Republikas Komercreģistrā reģistrēta sabiedrība ar ierobežotu atbildību ar vienoto reģ. Nr.45103000343, tās juridiskā adrese ir Plūdoņa iela 7, Bauska.
- 9 Jaunzemji ir Latvijas Republikas Komercreģistrā reģistrēta zemnieku saimniecība ar vienoto reģ. Nr.51501009851, tās juridiskā adrese ir “Jaunzemji”, Aulejas pagasts, Krāslavas novads.
- 10 Optimus Latvijas Republikas Komercreģistrā reģistrēta sabiedrība ar ierobežotu atbildību ar vienoto reģ. Nr.45402001270, tās juridiskā adrese ir Draudzības aleja 6, Jēkabpils.
- 11 Elektrons ir Latvijas Republikas Komercreģistrā reģistrēta sabiedrība ar ierobežotu atbildību ar vienoto reģ. Nr.42103016120, tās juridiskā adrese ir A.Pumpura iela 7, Liepāja.
- 12 TCA ir Latvijas Republikas Komercreģistrā reģistrēta sabiedrība ar ierobežotu atbildību ar vienoto reģ. Nr. 54103028401, tās juridiskā adrese ir Lenču iela 19, Cēsis.
- 13 Linda-1, Kvarcs, INK-99, Alete, Falkors, Jaunzemji, Optimus, Elektrons un TCA viens no darbības veidiem, kas visiem franšīzes ņēmējiem sakrīt un kuram ir nozīme konkrētās sadarbības izvērtējuma ietvaros, ir mājsaimniecības elektronisko preču mazumtirdzniecība.

2. Paziņotā vienošanās un tās mērķis

- 14 Saskaņā ar Ziņojumos sniegto informāciju vienošanās priekšmets ir franšīzes attiecību nodibināšana starp Proks un deviņiem franšīzes ņēmējiem Proks izveidotā mājsaimniecības elektronisko preču mazumtirdzniecības tīkla “NETA” franšīzes ietvaros.
- 15 Franšīzes tīkla ietvaros plānots nodrošināt klientu apkalpošanu pēc vienotiem principiem, izmantojot Proks uzkrāto pieredzi elektronisko preču mārketingā, tirdzniecībā un klientu pēcpārdošanas apkalpošanā, kā arī izmantojot vienotu zīmolu. Ziņojumos norādīts, ka šādi tiks veicināta mazo tirdzniecības vietu – Proks franšīzes sistēmas dalībnieku – konkurētspēja ar lielajiem elektronisko preču mazumtirdzniecības uzņēmumiem.
- 16 Saskaņā ar Ziņojumos sniegto informāciju vienošanās dalībniekiem-franšīzes ņēmējiem ir šādi fiziskie (*brick-and-mortar*) un interneta veikali:

N. p. k.	Franšīzes ņēmēja nosaukums	Veikalu skaits	Pilsēta/ interneta veikals	N. p. k.	Franšīzes ņēmēja nosaukums	Veikalu skaits	Pilsēta/ interneta veikals
1.	Linda-1	1	Kandava	4.	Alete	1	Ventspils
2.	Kvarcs	1	Madona	5.	Falkors	1	Bauska
		1	Rēzekne			1	elbox.lv
		1	Ludza			6.	Jaunzemji
		1	Lubāna	1	Aizkraukle		
		1	Varakļāni	7.	Optimus		
		1	Viļāni			2	Jēkabpils
3.	INK-99	1	Saldus	8.	Elektrons	1	Liepāja
		1	veicis.lv	9.	TCA	1	Smiltene

- 17 Saskaņā ar Ziņojumos sniegto informāciju franšīzes sistēmas ietvaros plānots rīkot vienas īstermiņa atlaižu akcijas. Akciju ietvaros uz akciju laiku Proks franšīzes sistēmas dalībniekiem

tiks fiksētas preču mazumtirdzniecības cenas vai noteiktas maksimālās cenas, kas tiks atspoguļotas vienotos Proks franšīzes sistēmas mārketinga materiālos.

- 18 Ziņojumu papildinājumos¹ norādīts, ka vienošanās (franšīzes līgumi un to pielikumi) būs spēkā līdz 01.07.2019.

3. Vienošanās rezultātā ietekmētie konkrētie tirgi

- 19 Saskaņā ar KL 1.panta 4.punktu *konkrētais tirgus – konkrētās preces tirgus, kas izvērtēts saistībā ar konkrēto ģeogrāfisko tirgu*. Saskaņā ar KL 1.panta 5.punktu *konkrētās preces tirgus – noteiktas preces tirgus, kurā ietverts arī to preču kopums, kuras var aizstāt šo noteikto precī konkrētajā ģeogrāfiskajā tirgū, ņemot vērā pieprasījuma un piedāvājuma aizstājamības faktoru, preču pazīmes un lietošanas īpašības*. Saskaņā ar KL 1.panta 3.punktu *konkrētais ģeogrāfiskais tirgus – ģeogrāfiska teritorija, kurā konkurences apstākļi konkrētās preces tirgū ir pietiekami līdzīgi visiem šā tirgus dalībniekiem, un tādēļ šo teritoriju var nošķirt no citām teritorijām*.
- 20 Saskaņā ar Ziņojumos norādīto vienošanās dalībnieku (gan franšīzes ņēmēju, gan franšīzes devēja caur interneta veikalu tehnoland.lv) darbība saistīta ar mājāsaimniecības elektronisko preču mazumtirdzniecību (kas aptver gan klasiskās tirdzniecības vietas – fiziskos veikalus, gan interneta veikalus un interneta sludinājumu portālus) Latvijā, savukārt Proks darbība papildus saistīta ar mājāsaimniecības elektronisko preču vairumtirdzniecību.
- 21 Mājāsaimniecības elektroniskās preces ietver preces sadzīves vajadzībām: virtuves iekārtas un aprīkojumu (krāsnis, ledusskapji, kafijas aparāti, trauku mazgājamās mašīnas, tosteri, blenderi u.c.), mājāsaimniecības aprīkojumu (gludekļi, putekļsūcēji, fēni u.c.), sadzīvē lietojamo audio, foto un video tehniku (televizori, fotokameras, videokameras, skaņu sistēmas u.c.), kā arī datortehniku un komunikācijas ierīces (planšetdatori, mobilie tālruņi, datori u.c.).
- 22 Izvērtējot Ziņojumos sniegto informāciju un argumentus par konkrētā tirgus definēšanu, kā arī ievērojot KP praksi², KP uzskata, ka vienošanās izvērtējuma kontekstā nav nepieciešams mājāsaimniecības elektroniskās preces iedalīt šaurākās kategorijās, tāpēc KP definē šādus konkrētos tirgus:
- mājāsaimniecības elektronisko preču mazumtirdzniecība;
 - mājāsaimniecības elektronisko preču vairumtirdzniecība.
- 23 Attiecībā uz mājāsaimniecības elektronisko preču mazumtirdzniecību interneta veikalos norādāms, ka no pieprasījuma puses, fiziskie veikali un interneta veikali gan aizvieto, gan papildina viens otru. Savukārt, vērtējot no piedāvājuma puses mazumtirdzniecība fiziskos veikalos un interneta veikalos drīzāk nav savstarpēji aizvietoājama, bet viens mazumtirdzniecības veids papildina otru. Ņemot vērā minēto, kā arī izvērtējot KP rīcībā esošo informāciju un aptaujāto tirgus dalībnieku sniegtos viedokļus, secināms, ka interneta veikali spēj izdarīt cenu spiedienu uz fiziskajiem veikaliem. Tādējādi mazumtirdzniecība interneta veikalos un fiziskajos veikalos ir savstarpēji aizvietoājama un šajā lietā nav lietderīgi nošķirt minētos tirdzniecības veidus un izvērtēt katru atsevišķi.
- 24 Izvērtējot vairāku tirgus dalībnieku sniegto informāciju, KP konstatē, ka interneta veikali nodrošina piegādi visā Latvijas teritorijā³, piegādes izmaksas ir atkarīgas no piegādes attāluma un preces svara. Atsevišķi (lielākie) tirgus dalībnieki nodrošina piegādes patērētājiem arī uz kaimiņvalstīm. Ņemot vērā minēto, KP secina, ka interneta veikali konkurē visā Latvijas teritorijā.

¹ SIA "Proks" 17.05.2016. iesniegums "Sakarā ar ziņojumiem par tirgus dalībnieku vienošanos".

² KP 30.10.2009. lēmums Nr.E02-40, *Samsung u.c.*, 2.punkts., KP 17.02.2014. lēmums Nr.9, *Whirlpool u.c.*, 4.punkts.

³ SIA "PTA" 31.03.2016. vēstule, SIA "Mobilukss" 01.04.2016. vēstule, SIA "MK Trade" 30.03.2016. vēstule Nr.IZ 16/03/30-02, SIA "Pigu Latvia" 06.04.2016. vēstule Nr.04/2016-N/66, SIA "ETG" 07.04.2016. vēstule Nr.07/04ETG-01kp.

- 25 Vairumtirgotāji iepērk mājsaimniecības elektroniskās preces tālākai izplatīšanai gan no vairumtirgotājiem un ražotāju pārstāvjiem Latvijā, gan no ārvalstu uzņēmumiem (ražotājiem, to pārstāvniecībām, izplatītājiem utt.). Vairumtirdzniecības piegādes tiek veiktas gan Latvijas, gan Lietuvas, gan Igaunijas klientiem un piegādēm nav nekādu ierobežojumu⁴. Vairumtirgotāju klienti ir uzņēmumi, t.sk. veikali, visā Latvijas teritorijā. Nelieli mazumtirgotāji preces iepērk pamatā no Latvijas vairumtirgotājiem, bet lielie mazumtirgotāji iepērk preces arī ārpus Latvijas.
- 26 Ņemot vērā minēto, KP secina, ka mājsaimniecības elektronisko preču mazumtirdzniecības konkrētais ģeogrāfiskais tirgus ir definējams kā Latvijas teritorija un mājsaimniecības elektronisko preču vairumtirdzniecības konkrētais ģeogrāfiskais tirgus ir definējams kā Latvijas teritorija un plašāks. KP atstāj atklātu jautājumu par precīzu konkrētā ģeogrāfiskā tirgus definēšanu vairumtirdzniecības līmenī. Vienlaicīgi KP uzskata, ka mājsaimniecības elektronisko preču mazumtirdzniecības jomā var pastāvēt situācijas, kad var būt pamats konkrēto ģeogrāfisko tirgu definēt lokāli, piemēram, ja mazumtirgotāji darbojas šaurā, specifiskā tirgus nišā.

4. Vienošanās ietekmes izvērtējums

- 27 Franšīzes līgumi, tāpat kā citas sadarbības vienošanās, ir vērtējami KL 11.panta pirmās daļas ietvaros. Vienlaikus, ja izpildās konkrēti kritēriji, kas norādīti KL 11.panta otrajā daļā un Ministru kabineta 29.09.2008. noteikumos Nr.797 “*Noteikumi par atsevišķu vertikālo vienošanos nepakļaušanu Konkurences likuma 11.panta pirmajā daļā noteiktajam vienošanās aizliegumam*” (turpmāk – Noteikumi Nr.797), franšīzes līgums netiek pakļauts KL 11.panta pirmajā daļā noteiktajam aizliegumam.
- 28 Saskaņā ar Noteikumu Nr.797 9.punktu “*vertikālās vienošanās netiek pakļautas vienošanās aizliegumam, ja tās paredz intelektuālā īpašuma tiesību nodošanu pircējam, ja šāds nav vienošanās pamatmērķis un intelektuālā īpašuma tiesību nodošana ir tieši saistīta ar preču izmantošanu vai pārdošanu. Šādas vertikālās vienošanās netiek pakļautas vienošanās aizliegumam ar nosacījumu, ka intelektuālā īpašuma tiesību nosacījumi attiecībā uz vienošanās precēm neietver konkurences ierobežojumus ar līdzīgu mērķi vai sekām kā vertikālās vienošanās nosacījumi, kuri tiek pakļauti vienošanās aizliegumam*”. Minētais punkts piemērojams, ievērojot nosacījumus, kas paredzēti Noteikumu Nr.797 3. - 5.punktā. Šāds novērtējums attiecībā uz franšīzes līgumiem konkurences tiesību jomā atbilst arī Eiropas Komisijas (turpmāk – EK) regulējumam⁵.
- 29 Izvērtējot Ziņojumā sniegto informāciju, Proks un franšīzes ņēmēju līgumu projektu noteikumus, KP secina, ka franšīzes sistēma paaugstinās mazumtirdzniecības kvalitātes standartus franšīzes aptvertajos veikalos, paaugstinās attiecīgo veikalu konkurētspēju, kas savukārt, veicinās mājsaimniecības elektronisko preču realizācijas kvalitātes uzlabošanu kopumā, tādējādi radot labumu patērētājiem.
- 30 Izvērtējot KP iegūto informāciju un datus⁶ par vienošanās dalībnieku apgrozījumiem mazumtirdzniecībā, KP konstatē, ka franšīzes sistēmas dalībnieku kopējā tirgus daļa mājsaimniecības elektronisko preču mazumtirdzniecības tirgū ir būtiski zemāka par 10%, proti līdz (*) [1-5]%

⁴ AS “Elko grupa” 08.04.2016. vēstule Nr.BIR_2016_9_009.

⁵ EK 20.04.2010. Regula par Līguma par Eiropas Savienības darbību 101.panta 3.punkta piemērošanu vertikālu nolīgumu un saskaņotu darbību kategorijām (ES) Nr.330/2010 un Komisijas Paziņojums par pamatnostādņēm vertikālo ierobežojumu jomā 2010/C 130/01.

⁶ KP izmantoja vienošanās dalībnieku datus par apgrozījumiem 2013.-2014.gadā, Centrālās statistikas pārvaldes (turpmāk – CSP) datus par mājsaimniecības elektronisko preču mazumtirdzniecības kopējo apgrozījumu Latvijā 2012.gadā un Ziņojumos izmantotos pētniecības kompānijas GfK datus par mājsaimniecības elektronisko preču mazumtirdzniecību 2013.-2014.gadā. Ievērojot to, ka Proks no 2015.gada ir interneta veikala tehnoland.lv operators, KP ņēma vērā arī SIA “Elektronika D” – Tehnoland veikalu tīkla operatora – apgrozījumu mājsaimniecības elektronisko preču mazumtirdzniecībā 2014.gadā.

- 31 Izvērtējot lietā iegūto un publiski pieejamo informāciju par mājsaimniecības elektronisko preču vairumtirdzniecību, KP konstatē, ka Latvijā bez Proks darbojas vairāki tirgus dalībnieki, piemēram, AS “Elko Grupa”, SIA “MK Trade”, SIA “ETG”, SIA “Leno”, SIA “Elux”, SIA “ACC Distribution”⁷ u.c. Mājsaimniecības elektroniskās preces vairumtirgotājiem piedāvā arī ražotāji/to pārstāvji: SIA “Samsung Electronics Baltics”, SIA “Electrolux Latvia Ltd.”, SIA “Philips Baltic”, ārvalsts komersanta Sony Europe Limited filiāle Latvija, ārvalsts komersanta “BSH Home Appliances AB” filiāle Latvijā.
- 32 Vairumtirdzniecībā var būt vairāk par vienu līmeni (piem., ražotājs/tā pārstāvis – vairumtirgotājs – vairumtirgotājs – mazumtirgotājs – patērētājs). Turklāt no vairumtirgotāju sniegtās informācijas arī secināms, ka vairumtirgotājs var būt citam vairumtirgotājam gan piegādātājs (vienām precēm), gan klients vienlaicīgi (citām precēm). Tā kā aptaujāto vairumtirgotāju piegādātāji bieži pārklājas, KP secina, ka vairumtirdzniecības līmenī nav raksturīgi ekskluzīvās izplatīšanas (piegādes) vienošanās⁸. Kopumā norādāms, ka piegādes ķēdes dažādām precēm (zīmoliem) var būt ļoti sarežģītas, tādējādi vairumtirgotāju tirgus daļu aprēķiniem uz vairumtirgotāju kopējā apgrozījumu pamata ir tikai indikatīvs raksturs.
- 33 Ievērojot minēto, KP konstatē, ka Proks tirgus daļas mājsaimniecības elektronisko preču vairumtirdzniecībā maksimālā robeža ir (*) [10-20]% 2013.gadā un (*) [5-10]% 2014.gadā. 2013.gadā Proks maksimāli iespējamā tirgus daļa nedaudz pārsniedza 10%, bet 2014.gadā nokrita zem 10%. Ievērojot maksimāli iespējamās tirgus daļas samazināšanās tendenci un citu konkurējošo tirgus dalībnieku apgrozījuma tendences 2015.gadā salīdzinot ar 2013. un 2014.gadu, KP secina, ka nepastāv bažas, ka 2015.gadā Proks tirgus daļa varēja būtiski palielināties, izmainot tirgus struktūru.
- 34 Izvērtējot Proks un franšīzes sistēmas dalībnieku tirgus daļas mājsaimniecības elektronisko preču mazumtirdzniecības un vairumtirdzniecības tirgū, KP secina, ka tās nepārsniedz Noteikumu Nr.797 3.-5.punktā noteiktos sliekšņus: franšīzes sistēmas dalībnieku tirgus daļa mazumtirdzniecībā nepārsniedz 10%, savukārt Proks tirgus daļa vairumtirdzniecībā nepārsniedz 30%. Turklāt ņemams vērā, ka interneta veikali spēj izdarīt cenu spiedienu uz fiziskajiem veikaliem, kas nozīmē, ka interneta veikali kopumā samazina franšīzes sistēmas, kas veidosies vienošanās rezultātā, ietekmi uz mazumtirdzniecības tirgu. Līdz ar to, ievērojot Noteikumu Nr.797. 3.- 5.punktu, konkrētā vienošanās būtiski neietekmē konkurenci.
- 35 Izvērtējot kā Ziņojumu pielikumus iesniegtos līgumu projektus starp Proks un franšīzesņēmējiem, un vienošanās dalībnieku 17.05.2016. iesniegtos līgumu projektu grozījumus, KP nekonstatē, ka vienošanās vai tajā iekļauto nosacījumu mērķis ir konkurences ierobežošana. Attiecībā uz vienošanās iekļauto nosacījumu, kas paredz rīkot īstermiņa vienotas atlaižu akcijas precēm, kas tiek tirgotas franšīzes sistēmā, norādāms, ka šāds nosacījums nav uzskatāms par Noteikumu Nr.797 8.punktā paredzēto ierobežojumu, ja vienošanās ietvaros organizētās akcijas katra atsevišķi vai kopā attiecībā uz katru preci ir atzīstamas par īstermiņa. KP norāda, ka atbilstoši EK Paziņojuma par pamatnostādņēm vertikālo ierobežojumu jomā 2010/C 130/01 225.punktā ietvertajam skaidrojuma par īstermiņa akciju atzīstama preces tālākpārdošanas cenas fiksēšana konkrētai precei 2-6 nedēļu termiņā, ja tā veikta franšīzes sistēmas ietvaros. Minētais noteikums ievērojams arī konkrētajā gadījumā starp vienošanās dalībniekiem.

Ņemot vērā iepriekš minēto un pamatojoties uz Konkurences likuma 8.panta pirmās daļas 6.punktu, 11.panta pirmo, otro un trešo daļu, Ministru kabineta 29.09.2008. noteikumu Nr.799 “Kārtība, kādā iesniedz un izskata ziņojumu par tirgus dalībnieku vienošanos” 11.punktu, Konkurences padome

nolēma:

⁷ Lielākie, kurus kā konkurentus norādīja aptaujātie vairumtirgotāji.

⁸ Atbilstoši Noteikumu Nr.797 2.3 punktā ietvertajai definīcijai.

atļaut SIA "Proks" un SIA "Linda-1", SIA servis-komercfirma "Kvarcs", SIA "INK-99", SIA "Alete", SIA "Falkors", Aulejas pagasta z/s "Jaunzemji", SIA "AK Optimus", SIA "Elektrons & K", SIA "TCA" paziņoto vienošanos.

Saskaņā ar Konkurences likuma 8.panta otro daļu Konkurences padomes lēmumu var pārsūdzēt Administratīvajā apgabaltiesā viena mēneša laikā no lēmuma spēkā stāšanās dienas.

(*) – Ierobežotas pieejamības informācija

Priekšsēdētāja

S.Ābrama